

Lääne-Nigula
tuleb välja
ettepanekuga moodustada
kaks piirkonda. Lk 3

Läänemaa ühis-
gümnaasiumi
vilistlased on koolile kinkinud
kaks lippu. Lk 4

Lääne Elu

EESTI VANIM JÄRPEDEVALT ILMUNUD SÖLTUMATU AJALEHT

TEISIPÄEV, 17. DETSEMBER 2024 | NR 145 (5135) | 1,50 €

Värsked uudised www.le.ee

Üla Koppel:
Okase
muuseumil
oli kõigi aegade
külustus-
rekord. Lk 3

Läänemaa aasta naissportlane on vehkleja Nelli Differt (paremal), tema treener Helen Nelis-Naukas (vasakul) sai ka aasta noortreeneri tiitli.

Jääpurjetaja Joonas Kiisler (vasakul) sai Läänemaa aasta meessportlase tiitli esimest korda, tema treeneril Vaiko Vooremaal on neid aga kolm.

● SPORDIAASTA ON LÕPPEMAS

Aasta sportlased on Differt ja Kiisler

Läänemaa aasta sportlase tiitli said reede õhtul vehkleja Nelli Differt ja jääpurjetaja Joonas Kiisler.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Läänemaa spordiaasta võeti kokku reede õhtul Uuemõisa lossi valges saalis. Lõppevale aastale tagasi vaadates ütles spordiliidu Läänemaa president Urmas Koppe, et maakonna suurust arvestades läheb Läänemaa spordil suhteliselt hästi. „Meil on tublid noorsportlased, tublid saavutus- ja tublid veteransportlased. Oleme hästi võistelnud Eesti riigis ja väljaspool Eesti riiki – maailma ja Euroopa meistrivõistlustel. Me ju kõik teame, et Eesti koonnise parim tulemus olümpiamängudel tuli Läänemaale ja see on ikkagi midagi suurt,” ütles Koppe.

Kuna läänlasel on ette näidata Pariisi olümpiamängude neljas koht, oli üsna ettearvatav, et parima naissportlase tiitli saab

vehkleja Nelli Differt. Differtile on see juba kolmas järjestikune ja üldse neljas Läänemaa parima naissportlase tiitel.

Tunneb toetust

Differt ütles, et eelmisel aastal sama auhinda vastu võttes soovis ta kõigile head olümpia-aastat. „Eelkõige soovisin seda endale ja minu jaoks oli see tõesti väga hea olümpia-aasta. 27. juuli jääb minu mällu igaveseks ja see oli ääretult võimas päev – mul on hea meel, et mul oli võimalus seal hästi vehelda,” ütles Läänemaa parim naissportlane ja tänas oma treenerit Helen Nelis-Naukast, vehklemisklubi En Garde'i ja klubikaaslast, kes on talle toeks olnud. Tänu sõnu jagus Differtil ka läänlastele. „Ma tõesti tunnen, et Läänemaa inimesed on mulle olnud väga suureks toeks ja inustajaks,” ütles ta.

Aasta meessportlase tiitel kuulub jääpurjetajale Joonas Kiislerile, kelle tänavuste saavutuste hulka kuulub MMi kolmas ja EMI neljas koht.

„See on ootamatu, aga ikka uhke,” ütles Kiisler tiitli kohta. Kiisler, kes jagab end Hiiumaa ja Läänemaa vahel ning sai ka Hiiumaa jahtklubi Dago parima jääpurjetaja tiitli, ütles, et on küll Hiiumaalt pärit, aga elab ja tegutseb siiski Haapsalus.

Kuigi Kiisler sai aasta sportlase tiitli esimest korda, pole ta esimene maakonna parimaks sportlaseks kuulutatud jääpurjetaja. 2018 oli maakonna parim Olev Oolup ja aasta varem Kiisleri treener Vaiko Vooremaa. Kiisler ja Vooremaa kinnitasid, et jääpurjetamisel läheb praegu hästi. „Nüüd on meil peale tulnud noori ja täiskasvanuid, nii et läheb hästi,” ütles Kiisler

ja lisas, et Eesti jääpurjetamise tase on kõvasti tõusnud.

Läänemaa aasta parimate sportlaste väljakuulutamisel noppisid kõige rohkem tiitleid vehklejad. Aasta noorsportlaste seas oli neidudest parim Julia Trynova ja noormeestest Oliver Laasik. Trynova tuli sel aastal nii U17 kui ka U20 Eesti meistriks, U17 EMil sai ta nii individuaalselt kui ka võistkondlikult kolmanda koha. Laasiku suurimad saavutused on olnud esimene koht U20 Põhjamaade MV-1 ja U20 Baltic Cupil.

Lisaks sai Läänemaa aasta võistkonna tiitli tänavu Eesti meistriks tulnud En Garde'i vehklemismeeskond koosseisus Sten Priinits, Oliver Laasik, Tony Sepp ja Mattias Lao.

Läänemaa aasta veteransportlaseks krooniti Fred Vali, kellel on lõppevast aastast ette näidata

kolm medalit kergejõustiku veteranide MMilt ning kes püstitas M45 vanuseklassis Eesti kuulitõukerekordi ja kuulutati ka Eesti kergejõustikuliidu tänavuseks parimaks veteraniks.

Rahva lemmikud

Parimate sportlase seast sai oma lemmikud valida ka rahvas. Naissportlase osas ühtis inimeste arvamus Läänemaa arvamusena ja rahva lemmiku tiitel läks samuti Differtile. Meessportlastest sai rahvahääletusel enim hääli vehkleja Sten Priinits.

Neidudest oli rahva lemmik kergejõustiklane Eliise Mari Toomemägi ja noormeestest maadleja Kenert Rehkal. Seniiorsportlastest hääletati enim kergejõustiklase Fred Vali poolt ning võistkondadest pooldas rahvas enim korvpallimeeskonda Haapsalu Herilased.

Läänemaa aasta noortetreeneri tiitli sai vehklemistreener Helen Nelis-Naukas ja En Garde kuulutati Läänemaa aasta spordiklubiks.

Läänemaa aasta spordiürituse tiitli sai Haapsalu triatloni ja kohaliku spordielu edendaja on võrkpalli ja rannavõrkpalli eestvedaja Meelis Nukki.

Välja kuulutati välja ka Läänemaa sportlik pere, kelleks tänavu on viieliikmeline perekond Müür.

Tänukirjad said korvpalli-võistluse Sauna Cup eestvedaja Rudolf Lumiste, Oru spordiklubi aktiivne liige Ike Lilleorg, sarja Vormsi Liigub eestvedaja Liina Jutt, Läänemaa JK toetaja Raido Leemet, Eesti noorte ratturite juhendaja Karl-Arnold Vendelin ning Läänemaa spordirajatiste eest hoolt kandev Alar Källe.

Lääne-Nigula tõstab vallavanema palka

Järgmisest aastast tõuseb Lääne-Nigula vallavanema Janno Randmaa palk 500 euro võrra 3500 euroni, otsuse peab veel volikogu heaks kiitma.

Lääne-Nigula volikogu esimees Mikk Lõhmus selgitas, et viimase seitsme aasta jooksul on Lääne-Nigula vallavanema palk tõusnud vaid 100 euro võrra. Ta lisas, et vallavanema palga tõst-

mine on põhjendatud, sest viimased kaks aastat on olnud keerulised, kuid sellele vaatamata on suudetud eelarve positsiooni parandada ja valla rahaline seis on selline, mis võimaldab ka palgatõusu. Lõhmus tõi välja ka ees ootavad suuremad projektid: kaitsetööstuspargi ja tuulepargi rajamise ning vallavalitsuse juhtimise reformi.

Vallavanema uut palganumbrit määrates vaadati Lõhmuse sõnul ka ümberkaudsete omavalitsuste juhtide palgataset ja 3500eurone kuupalk on tema sõnul mõistlik. Sama palju, 3500 eurot kuus, teenivad ka Läänemaa ja Vormsi vallavanemad. „Palk võiks olla selline, et ei pea mõnda aega tõstma,” ütles Lõhmus.

Läänemaa omavalitsusjuhtidest teenib uuest aastast madalaimat palka Haapsalu linna- ja vallavanemad, kelle palk on 3450 eurot.

Haapsalu linnavalitsusel ei ole plaanis järgmise aasta eelarvest palku tõsta.

Haapsalu finantsjuht Martin Schwindt on varem öelnud, et järgmisel aastal tõusevad pal-

gad vaid neil, kes teenivad alam-

palga. Lõhmuse sõnul pole aga vallavanem Lääne-Nigula vallas ainus, kelle palk uuel aastal tõuseb. Palgatõusu on oodata ka noorsootöötajatel, raamatukoguhoidjatel, lasteaiaõpetaja abidel, assistentidel, kokkadel ja teistelgi tööstel. „Neli-viis aastat pole neil palgad tõusnud,” ütles Lõhmus.

Kokku on keskmine palgakasv vallas viis protsenti, kuid see jaotub ametite vahel erinevalt.

Viimasel kahel aastal on vallavalitsus Lõhmuse sõnul palju reforminud ja kokku hoidnud. „Nüüd on aeg inimestesse panustada,” ütles Lõhmus. „Viimastel aastatel on reforme tehtud ja eelarve joon läheb üles.”

MALLE-LIISA RAIGLA

• JUHTKIRI

Leitud rahapada

Samal ajal, kui riigijuhid räägivad kärbetest ja suurem osa Läänemaa omavalitsusi elab kasina eelarve tingimustes, tõmmates jõulupremiatele ja palgatõusule pidurit, leidis Lääne-Nigula vald raha nii preemiatega kui ka palgatõusuks. Tõsi, preemiad, mida vallajuhtidele maksta tahetakse, pole suured, 150–300 eurot inimese kohta. Eriti kui meenutada, et headel aegadel on aastalõpupremiad olnud kuupalga suurusel.

Ette ei saa heita ka Lääne-Nigula vallavanema 500eurost palgatõusu. On ju tema palk sel kuul veel Läänemaa omavalitsusjuhtidest madalaim. Tänavuse aasta jooksul tõusid samades kasinates tingimustes Vormsi ja ka Lääneranna vallavanema palgad 3500 euron. Nüüd hakkab nendega sama suurt palka saama ka Lääne-Nigula vallavanem, nii et selle tõusuga Läänemaa vallavanemate palgad ühtlustuvad.

Vallavanemate tänavuse palgatõusu juures on tekkinud aga kentsakas olukord, kus maakonna suurima elanike arvu ja eelarvega omavalitsuse, Haapsalu linna palk on siinse piirkonna omavalitsusjuhtide omadest madalaim. Küll kõigest 50 eurot, kuid siiski kõige väiksem. Linna palk tõusis viimati 2022. aastal, olles toona Läänemaa omavalitsusjuhtide seas kõrgeim.

Pragu tundub, et Lääne-Nigula vallas oleks leitud justkui rahapada, sest raha palkade tõstmiseks jagub ka allasutustele. Ometi on valla palgatõusudele ka selgitus: plaanis on kaotada osavallavanemate kohad ja asendada need abivallavanemate ehk piirkonnajuhtidega. Tõenäoliselt just selle vangerdusega ongi leitud osa rahast, mille arvelt palka tõsta.

Samas, kui kaks aastat ongi kasinalt elatud ja nüüd on eelarves piisavalt vaba raha, siis miks mitte panustada inimestesse. Seda enam, et palgatõus ei puuduta ainult vallavanemat, vaid ka lasteaedade õpetajaabisid, assistente, kokkasid, raamatukoguhoidjaid ja teisi, kelle puhul on teada, et nende palgad ongi tillukesed.

• TEISED LEHED

Viljandimaa ei ole liiga väike!

SAKALA. Regionaalministeeriumi plaanist jagada Eesti ettevõtluse edendamiseks regioonidesse ja tekitada sellega veel üks juhtimistasand on inimesel, kes ühes või teises regioonis elab, üsna keeruline aru saada, kirjutab Viljandimaa ajalehe peatoimetaja Hans Väre.

Regioonid on meil juba pikka aega toimunud. Enamasti kuulub Viljandimaa ühte punkti Lõuna-Eestiga, mille tõmbekeskus on Tartu. Nüüd on kava siduda Viljandimaa Järvamaa, Raplamaa ja Lääne-Virumaaga ühtsesse Kesk-Eesti regiooni. Kui Järvamaaga võib Viljandimaal mõni ühine asi ehk ajada olla, siis Läti piiril asuvat Mõisaküla ja Soome lahe äärsel Võsu ühendab peamiselt see, et mõlemad võlgnevad oma nime praegu-se kirjapildi eest tänu Otto Wilhelm Masingule.

Mul on viljandimaalaseks kummastav näha, et Tallinna ministeeriumite kõrvu kostmiseks on maakondade hääl liiga nõrk, omavalitsustest rääkimata. Ehk siis ei oleks olnud vaja maavalitsusi välja suretada? Muu Eesti vajadustele, soovidele ja võimalustele senisest tunduvalt rohkema tähelepanu pööramiseks on kõige lihtsam ja toimivam viis aga tugedada maakondi.

• LAUSELAEN

„Kui jõudsin umbes poole peale, siis sain aru, et miks ta [Lennart Meri] nii tahtis.“

Haapsalus elav tõlkija ja luuletaja, ameeriklane Adam Cullen tõlkis Lennart Meri „Höbevalge“ inglise keelde. Lääne Elu, 14. detsember 2024

Olulistest küsimustest tulebki olla järepea

Arvamuslugu „Jälle Karilaid, jälle Posti tänav“ sisaldab ka tõde. Ma tänan autorit Ene Pajulat. Mina olevat järepea ja Sukleselt ei tulevat enam ideid. Mõlemad on päris teravad süüdistused.

Mind järepeaks kutsuda polegi nii vale, sest kui 2005. aastal Haapsallu tuln ja mind volikokku valiti, oli mu kampaaniate tuum Haapsalu raudtee. Esimene reaalne tegu õnnestus alles 2016, kui Jüri Ratase juhtimisel sai Keskerakond peaministriakonnaks. Pikk ja kurnav aeg! Oi, kui palju piike tuli murda, et see raudtee Turbani sikutada ja Rohuküla ehitusprojekt valmis teha. Aitäh kõigile liitlastele sel teekonnal. Neid oli palju nii Läänemaal, Hiiumaal kui ka Tallinnas.

Või jalgpallihall! Jah, oli algul vastasseisu, aga kiiresti sai see püsti. Lastel rõõmu palju ja meie jalgpallisats mängib esiliiga B-divisjonis. Või üürimaja! Kus oli seletajaid, et turg ise reguleerib – aga me ikkagi läksime riiklikku programmi ja sotsiaal- ja Niine tänaval on vajalik ja kena.

Peatänavat raha tuli samuti poliitilise otsusega keskvallitsusest – transiitdeed programmist. Siin tänan Innar Mäesalu, kel oli kuraasi utsitamaks linna selles meetmes osalema. Praegu kasutatakse garantiilepingut, et hiljem peaks linn vähem maksma. Mulle uus peatänav meeldib ja siin jäämegi Pajulaga eriarvamusele. Järepea elu, nii see jääb.

Intervjuu, mille andsin vahetult pärast Isamaa Läänemaa piirkonna esimeheks saamist, oli kantud mõttest, et järgmine Haapsalu linna arengu kiirendus sõltub valitsuse otsustest. Ja vabariigi valitsuses pole valimisliite, vaid võimule tulevad kindlad erakonnad, kes järelikult määravad elukeskkonna arendamise tempo ja suuna.

Minu teine palju kirgi kütnud oli lause oli „aitab, Urmas!“ – suunaga 2025. aasta oktoobrisse, kui toimuvad kohalikul valimised. Seda võib ka tõlkida „aitäh, Urmas!“, sest Ene Pajula kirjutab oma kolumnis: „Suklese juhtimisel hakka- vad kuulsust ja

JAAANUS KARILAI
riigikogu liige, Isamaa

rikkust toovad sündmused linnast lahkuma.“ Debatti linn uute ideede jaoks vajab ja kas Urmase juhtimisest aitab või mitte, seda otsustavad nagunii ju valijad. Mitte keegi teine.

Väga imelik on ka, et Urmas Sukles räägib volikogu aritmeetikast. Kas keegi plaanis talle volikogus umbusaldust? Ei. Veel kummalisem on Suklese juht Karilai, „nurka panemise“. Sukles ise on korduvalt mind tänanud, et aitasin ta omal ajal „nurgast välja“. Aga võibolla mu vanale kamraadile meeldib kujund „nurka“ ja „nurgast välja“, et ta seda nii järjekindlalt kasutab? Tegelikult tehaksegi suuri poliitilisi otsuseid Tallinnas ja Sukles oligi omal ajal nurka jäänud, kuma Tallinna ja Haapsalu vahel polnud kandvat poliitilist silda. Jah, ühiselt me lahendasime selle probleemi ning meie linnale tõsis sellest palju kasu.

Pragu on raske aeg, Isamaa on veel kaks aastat riigikogu opositsioonis, aga peatselt tuleb ka hea aeg tagasi. Kaks aastat läheb kiiresti! On pikemaidki aegu kannatlikult oodatud ja siis vilja lõigatud.

Sukles kirjutab, et ta ei tea, miks ütlesin need kaks lauset, mis on tekitanud tormi veeklaasis. Tegelikult teab. Aga ma lubasin, et Isamaa kampaania keskendub positiivsele, mitte asjadele, millest saavad aru ainult asjaosalised – nende avalik klaari-

mine elu edasi ei vii. Aga Urmas ei peaks tegema naiivset nägu, nagu ta ei teaks, millised on olnud need meie omavahelistes juttudes välja toodud põhjused.

Mina astusin tagasi volikogu esimehe kohalt ja peatasin ka oma volitused volikogus, et saaksime keskenduda linna juhtimisele. „Aga mida sa teeksid siis teist, Jaanus?“ küsis minult linnakodanik Arne.

Vastan: haldushoone jätkasin hetkel tahaplaanile ja keskendusin ujula renoveerimisele – valmistaks väliujula Harku järve näitel (ilusad fotod on ka netist leitavad) ning keskendusin uue lasteaiakompleksi ehitamisele Haapsallu. Viimase maksumus võib olla julgelt üle 10 miljoni euro. Aga linn vajab seda, siin on näiteks Viljandi heaks eeskujuks.

Palju jahvatatakse, et Karilaid ei maga piisavalt öid Haapsalus, töökoht on ju Toompeal. Vahel on kasulik end tuulutada ja ringi vaadata, mida mujal head ja vajalikku tehakse. Et ei tekiks lämmatavalt kinni kasvanud tiiki. Küsimus pole ju selles, mida teed öösel, vaid mida tehakse päeval! Mu vana hea kamraad Urmas Sukles otsustas võimendada valimisliitude ja erakondade vahelisi erinevusi. See on väga hea, sest mida kiiremini leiame Haapsalu linna arengukavale reaal- se rahalise katte, seda parem. Selle

suurim eel- dus on avatud diskussioon.

Järepea- na ei jäta ma Haapsalu raudteed. Võimalus sellega kiirelt ja edasustavalt edasi minna saabub siiski alles 2027, kui Isamaa saab peaministriakonnaks. Kua- aegse volikogu esimehena tänan aga kõiki volikogu ja valitsuse liikmeid ja hindan nende pühendunud panust linna arendamisel.

Jälle Karilaid, jälle Posti tänav

Hiljaste hiljaste Lääne Elu viimase numbriga: nimelt, et Posti tänav loostubeta aru remont võtab aega 2025. aastal.

Mind järepeaks kutsuda polegi nii vale, sest kui 2005. aastal Haapsallu tuln ja mind volikokku valiti, oli mu kampaaniate tuum Haapsalu raudtee. Esimene reaalne tegu õnnestus alles 2016, kui Jüri Ratase juhtimisel sai Keskerakond peaministriakonnaks. Pikk ja kurnav aeg! Oi, kui palju piike tuli murda, et see raudtee Turbani sikutada ja Rohuküla ehitusprojekt valmis teha. Aitäh kõigile liitlastele sel teekonnal. Neid oli palju nii Läänemaal, Hiiumaal kui ka Tallinnas.

Või jalgpallihall! Jah, oli algul vastasseisu, aga kiiresti sai see püsti. Lastel rõõmu palju ja meie jalgpallisats mängib esiliiga B-divisjonis. Või üürimaja! Kus oli seletajaid, et turg ise reguleerib – aga me ikkagi läksime riiklikku programmi ja sotsiaal- ja Niine tänaval on vajalik ja kena.

Peatänavat raha tuli samuti poliitilise otsusega keskvallitsusest – transiitdeed programmist. Siin tänan Innar Mäesalu, kel oli kuraasi utsitamaks linna selles meetmes osalema. Praegu kasutatakse garantiilepingut, et hiljem peaks linn vähem maksma. Mulle uus peatänav meeldib ja siin jäämegi Pajulaga eriarvamusele. Järepea elu, nii see jääb.

Urmast ja lambad

Urmast ja lambad

Urmast ja lambad

Urmast ja lambad

Urmast Sukles annab aru

Urmast Sukles annab aru

Urmast Sukles annab aru

Urmast Sukles annab aru

NÕUANNE

Kas pühade ajal töötades kehtivad eritingimused?

Mind on graafikus märgitud tööle 23. ja 24. detsembril. Kas mul on õigus suuremale töötasule või lühendatud tööpäevale?

Riigipühad nagu 24., 25., 26. detsember ning 1. jaanuar on enamasti töötajate jaoks vabad päevad. Kui aga pühade ajal tuleb siiski tööd teha, on oluline teada, et nende päevade eest makstakse töötatud aja eest kahekordset töötasu. Lisaks tuleb 23. ja 31. detsembril lühendada kõigi töötajate tööpäeva kolme tunni võrra. Tööpäeva lühendamine riigipühade eel ehk 23. ja 31. detsembril on töötajate kohustus. Tööpäeva lühendamine ei sõltu tööpäeva kestusest. Näiteks kui inimese töötava osajaga ainult kolm tundi päevas, ei pea ta riigipühade eel tööd tulema.

Kui töötaja majandustegevus ei võimalda tööpäeva lühendada, tuleb saavutada töötajaga kokkulepe töötamiseks pühade eelisel päeval nagu tavalisel tööpäeval. Kui töötaja on sellega nõus, loetakse pühade eelisel tööpäeval lühendamata jätetud kolm tundi ületundideks ning hüvitatakse vastavalt seadusele kas tasulise vaba ajaga või kokkuleppel rahas 1,5kordselt. Summeeritud töötajate ületunnid selguvad arvestusperioodi lõpuks ja need hüvitatakse samamoodi – tasulise vaba ajaga või kokkuleppel rahas. Kui töötaja ei nõustu pühade eelisel päeval töötama täistööpäeva, ei tohi töötajal teda selleks sundida. Graafiku alusel töötajad peavad töötajale oma keeldumisest teada andma hiljemalt graa-

fiku kättesaamise hetkel. Kui töötaja siis oma keeldumist töötajale ei väljenda, on kokkulepe tööpäeva lühendamata jätmise kohta olemas ja hiljem töötaja tööpäeva lühendamist nõuda ei saa. Riigipühad töötatud tundide eest tuleb töötajale maksta kahekordset töötasu sõltumata sellest, kas talle makstakse töötasu kuu- või tunnitasuna, ta töötab tavapärase või summeeritud tööajavaru alusel. Kui töötaja vahetus algab tavalisel tööpäeval ja lõpeb riigipühad, tuleb kahekordset hüvitada ainult need tunnid, mis langevad riigipühadele. Ülejäänud tunnid tasustatakse tavalises korras. Vladimir Logatšev tööinspektsiooni juhtiv nõustamisjurist

KÜLASTUSREKORD

Okase muuseum sai muinsuskaitsepreemia

Eelmisel nädalal muinsuskaitseameti aastapreemia saanud Evald Okase muuseumil on selja taga kõigi aegade kõige külastajaterohkem hooaeg.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Muinsuskaitseamet tunnistas Haapsalus asuva Evald Okase muuseumi parimaks Norra projektirahaga restaureeritud hoonete kategoorias. Enam kui miljoni euro eest korda tehtud muuseum avas pärast kaheaastast pausi ukseid tänava 21. juulil.

„Kuigi taasavasime alles juuli keskel, oli meil külalisi üle 6000. Seda on rohkem kui seni kõige edukamal aastal. 2019 jõudis muuseumi 5124 külastust,” ütles Evald Okase lapselaps ja renoveerimisprojekti üks eestvedajaid Üla Koppel. „Üllatas tohtu huvi, kui ukseid lahti olime teinud. Ei oodanud niisugust. Esimestel päevadel oli muuseumi – kunstimuuseumi – ukse taga järjekord,” rääkis ta.

Uued näitused tulekul

Taasavatud muuseumi esimene näitus „Okase aeg” tõi Haapsallu perekonna valduses olevatele Okase töödele lisaks maale Eesti kunstimuuseumi ja Tartu kunstimuuseumi kogudest. Näituse kuraator oli Mai Levin. „Nii et kogu maja oli Evald Okase loomingu päralt. Niimoodi olime lahti oktoobri keskpaigani,” ütles Koppel.

Praegusel talvisel ajal on muuseum avatud laupäeviti ja pühapäeviti. Kokkuleppel saab Koppelil sõnul maja külastada ka muul ajal. „Meil käivad ekskursioonid ja seltskonnad. On juba toimunud mõned seminarid. Jah, meil saab ka oma üritusi läbi viia,” rääkis Koppel.

Käimas on Okase muuseumi jõulukuukunstimüük. „Täiendasime oma riuleid ja Eesti vabagraafikute ühendus osaleb samuti,” ütles Koppel.

Praegu on Okase muuseumi esimese korruse näitusesaalis vaadata väike perekondlik näitus, kus on väljas Okase tüt-

Esimesel „Õhtul Okases” tutvustasid muuseumi loojad ennast ja oma plaane.

ANDRA KIRNA

re ja väimehe Mari ja Uno Roosvaldi ning lapselapse Mara Ljutjuki töid.

„See pole aga siiski programmiline näitus. Kevadel tuleb Mari Roosvaldi juubelinäitus. See on suurem näitus, mida kureerib Harry Liivrand. Hooaja teises pooles on kavas näitus, millest on veel mõnevõrra vara rääkida – on küll olemas idee, pealkiri ja kuraator: „Fantastilised ruumid” ja Kalle Komissarov,” rääkis Koppel.

Esimene remondijärgne aasta on muuseumiperel kulunud siiski rohkem ettevalmistuste peale.

„Oleme tegelenud kooligruppidele mõeldud programmide ettevalmistamisega. Kunstikursused on ka tulemas, neid palume juhendada EKA õppejõud,” ütles Koppel.

„Õhtu Okases”

Üks sündmustesari on juba ennast tõestanud. „Õhtuid Okases” on toimunud kaks. „Meile on tulnud seltsi [Läänemaa ühiskümnaasiumi emakeeleõpetaja] Tiina Brock, kes juhib vestlusi artistidega,” ütles Koppel.

Oktoobris toimunud esimesel „Õhtu Okases” esines muu-

seumis muusik Sten-olle Moldau. Novembri lõpus olid külas Maili Metssalu ja Jaan Jaago. „Õhtu Okases” on mõeldud toimuma vaiksemal hooajal neljal korral. Järgmine õhtu, kus astuvad üles Joonas Veelmaa ja Riste Sofie Käär, toimub veebruaris.

Koppeli sõnul on muuseumis siiski veel vaja üht-teist korda seada. „Kursuste jaoks on vaja hoovi poole sisse seada tööruum, kevadeks korda teha hooviala ja muidugi meie raamatukogu. Kolmas korrus peab aga jääma ootama paremaid aegu,” rääkis ta.

Muinsuskaitseameti aastaauhinnale konkureeris 14 kategoorias üle 70 kandidaadi. Norra projektirahaga restaureeritud hoonetesse olid nominentideks Evald Okase muuseum Haapsalus, Freinholdi maja Võrus, hoone Kesk 19 Valgas, Kuressaare sadamaait ja Lihula mõisa viinaait. Laureaadid kuulutati välja neljapäeval toimunud tseremoonial.

„Haapsalu linn on saanud toeltoetust. Selle preemia üleandmisel õhtujuht Tamber Tuisk. „Üks muuseum on taas avatud ja peatänavat ehib kaunis maja.”

Lääne-Nigula osavallad jagatakse kaheks piirkonnaks

Lääne-Nigula kaheksa osavaldajaotatakse kaheks piirkonnaks, kumbagi neist hakkab juhtima abivallavanem.

Volikogu asub oma neljapäevasel istungil kinnitada vallavalitsuse uut struktuuri ja teenistuskohade koosseisu. Vallavanem Janno Randmaa läheb volikogu ette eelnõuga, millega jaotatakse osavallad kaheks: valla põhjapoolne piirkond koosneb Noarootsi, Nõva, Oru ja Taebla osavallast ning lõunapoolses on Kullamaa, Martna, Palivere ja Risti osavald.

„Praegu on piirkondi kaks, kuna neid kaheseid ettepanekuid tuli põhimääruse lugemise juurde kõige enam,” lausus Randmaa.

Vallavalitsuse uues struktuuris on lisaks vallavanemale kolm

liiget – üks valdkondlik abivallavanem, kes tegeleb talle määratud valdkondade kureerimisega, ja kaks piirkondlikku abivallavanemat.

Piirkonda hakkab juhtima abivallavanem. „Abivallavanema nimetust teatakse igal pool, kuid näiteks piirkonnajuhi osas – ka seda ametinimetust pakuti eelnõu koostamise jooksul välja – tuleb hakata selgitama, et mis see on,” tõdes Randmaa.

Mõlemas piirkonnas saab olema ka kaks haldurit. Üks haldur tegeleb hoonete ja tehnovõrkudega, nende korrashoiutööde planeerimisega, eelarvestamise ja korraldamisega ning teine haldur tegeleb teede ja heakorradega.

Haldurid valitakse piirkondadesse välja konkursiga. „Osavalla-

vanemaid vaadates näen, et seal on nii mõneski see haldusnime potentsiaal olemas. Kas nad selle väljakutse vastu võtavad, on iseasi,” arutles vallavanem.

Kolm abivallavanemat peavad Randmaa sõnul saama heakskiidu ka osavallakogudest. „Kui räägime samadest inimestest, osavallavanematest, kes on praegu vallavalitsuse liikmed, on ilmselgelt kõigil ju tekkinud arusaam, kes neist näeb suurt pilti, kes saab aru ja suudab lahendada abivallavanema ülesandeid ja kes on [tugevad] pigem mõne spetsiifilisema poole pealt,” arutles Randmaa.

Abivallavanemate leidmiseks konkursi ei korraldata. „Kui otsitakse konkursiga, pole väljatatud, et inimene on paljude jaoks võihõõras ja tal võtab to-

hutult aega, et üldise piirkonda tundma saada,” nentis Randmaa. „Praeguste [osavallavanemate] plussiks on, et kui räägime mingist külast, siis nad vähemalt teavad suunda, kuhu vaadata ja on kuulnud nende muredest.”

Martna osavallavanem Karl Kalamees pani augusti lõpus ameti maha ja tema töö teeb praegu ära Kullamaa osavallavanem Katrin Viks. Nõva osavallavanem Aivi Heinleht töötab alates esmaspäevast vallavalitsuse keskkonnanõunikuna ja tema töö teeb nüüd ära Noarootsi osavallavanem Aivo Hirno.

Mis saab praegustest osavallavanematest, Randmaa öeldi ei osanud. „Loodan, et haldusülesannete poole pealt on päris mitmel osavallavanemal potentsiaal olemas,” ütles vallavanem. „Prae-

gu on esmatähtis leida need haldusnimesed.”

Randmaa sõnul on tema jaoks oluline seegi, et sügiseste kohalike omavalitsuste valimiseni ei tuleks osavallavanemaid üle parada heita. „Selle peale peab veel mõtlema, kuidas tööjaotus hakkab olema,” lausus Randmaa.

Vallavalitsuse uus struktuur hakkab kehtima uuest aastast, kuid osavallavalitsused lõpetavad tegevuse 1. maiks, nagu otsustati volikogu novembriistungil vastu võetud osavalla põhimäärusega. „Selleks ajaks peaks olema kogu meeskond uue süsteemi järgi ümber paigutatud, osavallavalitsused ametiasutustena oleks lõpetatud ja kõik oleksid leidnud oma koha süsteemis,” ütles Randmaa.

URMAS LAURI

Lääne-Nigula maksab preemiat

Läänemaa ainsa omavalitsusena maksab Lääne-Nigula valla vallajuhtidele preemiat.

Neljapäeval toimuv Lääne-Nigula volikogu istungil otsustavad saadikud, kas maksta vallavanemale heade töötulemuste eest 300 eurot preemiat. Samuti on kavas maksta vallavanem Janno Randmaa ettepanekul 150 eurot preemiat osavallavanematest vallavalitsuse liikmetele Rein Kruusmaale, Julia Sirkelile, Andrus Eilpuule, Janek Loorensile, Aivo Hirnole ja Aivi Heinlehele. Kullamaa osavallavanem Katrin Viks, kes on augustist asendanud ka Martna osavallavanemat, saab preemiat 200 eurot.

„Põhiliseks argumendiks on töötulemused,” põhjendas volikogu esimees Mikko Lõhmus. Ta nimetas, et viimased kaks aastat on olnud keerulised, kuid sellele vaatamata on saavutatud häid tulemusi ja eelarve seis on paranemas. Lõhmuse sõnul oli preemia maksmise ettepanekuga päri ka volikogu eelarvekomisjon.

Teised omavalitsused juhtidele tänava preemiat ei maksa. „Pole arutatudki, sest eelarves vahendit pole,” ütles Haapsalu volikogu esimees Malle Öiglas. „Ei saa ka keegi allastustest, sest eelarve on pingeline,” lisas ta. Viimast on varem kinnitanud ka Haapsalu linnapea Urmas Sukles, kes on lubanud maksta preemiat küll heade töötulemuste eest, kuid mitte üldiselt jõulupreemiat.

Omavalitsusjuhtide preemia peab otsustama volikogu ning aasta viimasel istungil Läänerranna ja Vormsi volikogud preemia andmist ei arutanud. Vormsi finantsjuht Agle Romulus ütles, et ametnikele preemia maksmist pole Vormsil veel otsustatud.

MALLE-LIISA RAIGLA

LÜHIDALT

Nõva osavaldas asub juhtima Aivo Hirno

Esmaspäevast täidab Nõva osavallavanema ülesandeid Noarootsi osavallavanem Aivo Hirno.

Lääne-Nigula vallavanem Janno Randmaa ütles, et tegi Nõva osavallakogule ettepaneku määrata osavallavanema kohusetähtsaks Noarootsi osavallavanem Aivo Hirno. Selle ettepaneku kiitis Nõva osavallakogu heaks. Hirno täidab Nõva osavallavanema ülesandeid seni, kuni valla struktuurides seesugused ametikohad olemas on, ja saab selle eest 500 eurot lisatasu.

Nõva senine osavallavanem Aivi Heinleht asus esmaspäevast tööle valla keskkonnanõunikuna.

MALLE-LIISA RAIGLA

Lääne-Nigula valib aukodanikku

Lääne-Nigula aukodaniku tiitlit esitas valla rahvas neli kandidaati.

Lääne-Nigula vallavalitsuse kultuuri- ja spordinõunik Varje Paaliste sõnul on kõik neli väga tugevad. „Otsustamine saab väga keeruline olema,” märkis Paaliste.

Lääne-Nigula valla tunnustamise korra järgi antakse üldjuhul välja kuni kolm aukodaniku tiitlit. „Ükskord lähtutigi sellest, et üldjuhul kolm – ja anti erandina välja neli,” ütles Paaliste.

Aukodanikud kuulutatakse välja vabariigi aastapäeva paiku. „Jaanuari volikogu nimetas,” ütles Paaliste. **Kaie Ilves**

● GÜMNAASIUMI AASTAPÄEV

Koolilipp – järjepidevuse ja au hoidja

Haapsalu gümnaasiumiharidus saab 19. detsembril 106aastaseks. Üheks kooli sümboliks on olnud lipp, mida siinsel gümnaasiumil on aja jooksul olnud mitu.

KALLE LÕUNA

Läänemaa ühisgümnaasiumi ajalooajalooaj

Koolilipp pole alati olnud iseene-sestmõistetav – veel 1920. aastatel see paljudel Eesti koolidel puudus. Lippu peeti auasjaks, mis oli vaja välja teenida. Selle annetatjateks olid tavaliselt kooli kunagised õpilased, sest just nemad oskasid kõige paremini kooli hinnata. Ka Läänemaa ühisgümnaasiumi lipp sündis vilistlaste kingitusena ja see oli sümbolne tunnustus ja auavaldus kodukoolile.

Kes täpsemalt koolilipu kujundas, pole teada. Häid kunstnikke oli ju vilistlaste hulgas mitmeid. Säilinud on kooli vilistlaskogu esimehe Albert Soosaare kiri 11. oktoobrist 1933 haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsusele. Selles teatati plaanist kinkida Läänemaa ühisgümnaasiumile lipp ja küsiti selleks luba kirjalikult lisatud kavandi alusel. Eraldi taotlus tehti lipul väikese riigivapi kasutamiseks – nii oluline asi sai sündida vaid riigivõimu loal.

Juba 18. oktoobril 1933 kinnitas koolivalitsus lipukavandi ja 20. oktoobril anti luba riigivapi kasutamiseks. Kavandilt näeme, et lipu esiküljel oli tumesiniselt taustal must kiri „Läänemaa Ühisgümnaasium” ja keskel tammelehtedest ümbritsetud nn hariduse altar, millest kiirgasid kuldseid kiired. Lipu tagumine külg oli tumeroheline. Üleval servas paiknes väike sinimustvalge lipp, keskel väike riigivapp (kuldne, siniste leopardidega). Selle kohal oli taeva taustal lendamas musta peaga kajakas. Riigivapist vasakule jäi musta värviga markeeritud LÜGi maja ja paremale piiskopilinnuse ning toomkiriku kujutis. Riigivapi all olid kuldseid laineid. Kesksest kujundist vasakule jäi kuupäev 19. XII ja paremale aasta, 1918. Lippu raamisid hõbedased narmad.

Lipu kinkimine ajastati Läänemaa ühisgümnaasiumi 15. aastapäevale. Kooli sünnipäeva tähistamine algas esmaspäeva, 18. detsembri õhtul Jaani kirikus ja jätkus koolis aktusega 19. detsembril 1933. Aktusest võtsid õpetajate ja õpilaste kõrval osa vilistlased, lapsevanemad ja külalised. Just sellel aktusel anti lipu pidulikult üle.

Koolireformi käigus reorganiseeriti Läänemaa ühisgümnaasium 1938. aastal Haapsalu gümnaasiumiks. Muutused olid suuresti vormilised, sest enamik õpetajatest olid ikka samad, kes ennegi.

LÜGi viimane aktus toimus 3. juunil, tollased lõpetajad 17. humanitaarlennust (Roman Marley, Simon Joffe, Elsa-Melita Vaus, Lidia Kooskora jt) andsid kooli lipu üle Haapsalu gümnaasiumile, kinnitades nii kooli järjepidevuse jätkumist.

Lipu saatust teadmata

1940. aastal algas Nõukogude okupatsioon ja senine koolilipp kodanliku elemendina pidi kaduma ajaloost prügikasti. Siiski elas lipp punase aasta üle ja 20. no-

Koolilipu üleandmine 1969. aastal. Paremtal esimene kooli direktor Villem Treiman.

Lipu kandmine oli au ja lippuriteks valiti parimad õpilased. 1938 kandsid lippurid koolivormi, valgeid kindaid ja siniseid õlalinte.

vembril 1941 Haapsalu gümnaasiumi õppenõukogu protokollist leiame lause: „Otsustati aktusele tuua kooli lipp, mis on hoitud mõõdund aastal kommunistide kätte sattumast.” Kahjuks ei tea me kogu lugu. Kas punasel aastal üritati kooli lippu füüsiliselt hävitada? Kes olid need, kes aitasid koolilippu varjata?

Saksa okupatsiooni ajal toimus õppetöö suuresti linnaalgkooli majas. Kooli lipp viidi piduliku rongkäigu eesotsas valgest majast Ehte tänava koolimajja 22. novembril 1941.

1944. aasta sügisel vallutas Punaarmee Haapsalu ja teadmiste lipu edasisest saatusest katkeb. Kas see hävitati või peideti nii hästi, et selle saatust ei tea enam keegi?

Uus lipp

Rasketel aegadel oli lipp rohkem kui lihtsalt kangas – see oli sümbol ajaloo, identiteedist ja lootusest. Nõukogudeaegne punalipp ei tekitanud positiivseid emotsioone. Sestap pole imestada, et paarikümne aastat hiljem, sula ajajärgul tekkis vilistlastel mõte kinkida koolile uus lipp. Nagu oli kunagi headel aegadel.

Säilinud on Haapsalu I keskkooli lipp, mis oli kasutusel 1969. aastani. Tegemist on lihtsa ja tänaseks pleekinud punalipuga, mille ühel küljel on kuldne tekst: HAAPSALU I KESKKOOL. Millal lipp kasutusele võeti, pole teada.

1969. aasta septembris, uue õppeaasta avakäigus andsid vilistlased koolile üle uue lipu. Sel-

le valmimisloost saab ülevaate Aksel Vaiguri mälestustest ning tema ja Ida Järve kirjavahetusest. Ometi ei saanud tol ajal päris kõike paberile panna. Nii mõndagi arutati silmast silma kohtumistel nii siin- kui ka sealpool lahte.

Uue lipu kinkimist Haapsalu I keskkoolile meenutab 54. lennu vilistlane Eha Palm, kelle pere on lipu kinkimisega seotud.

„Esmakordselt jõudis minu teadvusse meie kooli saabus tähtpäev – 50 aastat asutamisest – 1967. aasta kevadel, kui minu kasuema Anete Romanov, Läänemaa ühisgümnaasiumi 8. lennu vilistlane, jõudis tagasi külaskäigult Rootsi. Seal oli ta kohtunud mitmete koolikaaslastega, sealhulgas ka Kooli Vaiguriga. Jutuks tuli kooli lähenev sünnipäev ja väliseesti vilistlased soovisid selles kuidagi osaleda. Konkreetset midagi ei otsustatud, kuid mõte oli idanema pandud,” meenutas Palm. Kindlad piirid sai soov järgmisel, juubeliaastal, kui otsustati kinkida koolile oma lipp. Asjaajamise võtsid enda kanda Aksel Vaiguri Rootsi ja Ida Järve Haapsalus.

Lipu võimaliku kujunduse visandas Eha Palmi isa Arved Palm. „Veidi muudetult sai kavandist lipu esiküljel (näiteks üks laine-rida allääres asendati kolmela, mis meenutasid veidi laineid ENSV lipul, kuid erinevalt viimastest on kõige laiem lainerida üleval, mitte all). Teisele küljele oli plaanitud kooli asutamise kuupäev, kuid äkitselt pörkus see soov nõudega – lipul peab olema nõukogude sümbolika,” meenutas Eha Palm.

Kogu ettevõtmist ähvardas Palmi sõnul nurjumine, sest ükski väliseestlane polnud nõus osalema kingituses, mis kannaks selliseid märke nagu viisnurk või sirp ja vasar.

„Ma ei oska öelda, kes tuli mõttele lipu teisele küljele pai-

gutada Lenini tuntud üleskutse „õppida, õppida, õppida”, kuid see oli lausa geniaalne. Kompromiss oli saavutatud. Vilistlastele sobis mõte ise ja lõivu nõukogude režiimile maksti Lenini nimega,” meenutas Palm.

Säilinud lipul seda Lenini lauset enam ei ole. „Kuidas see oli paigutatud, ma täpselt ei mäleta – kas ühes reas alumisel kolmandikul või siiski diagonaalselt üle terve külje. Igatahes viimase sõna all oli nii väikeste tähtedega kui tol ajal vähegi võimalik – V. I. Lenin,” meenutas Palm.

Kogu asjaajamine võttis nii kaua aega, et kooli juubelpäevaks lipp ei valminud. Palmi sõnul võis siinpool olla ka sihilikku viivitamist, sest väliseestlaste osa oli suur ja nii taheti ehk kingituse üleandmist toimetada veidi vaiksemalt. Oli kuidas oli, kuid kool sai kauni sini-valge lipu.

„Otsisin kodus 1969. aasta kooli almanahhi üles ja vaatasin sealset pilti lipu üleandmisest. Ja mõtlesin, et seal oli ju üleandjate riietuses sini-must-valge: kooliseelik oli sinine, must kostüüm ja plussid olid valged,” meenutas Palm.

KGB käsi mängus

LÜGi muuseumi kogudes asub Haapsalu I keskkooli lipu algne kavand ja ka lipp ise.

Lipu suurus on 2200 x 1400 cm, esiküljel on rukkilillesinisest täisvillastest riidest. Sinisel põhjal on valge tekst HAAPSALU I KESKKOOL, mille all üle valgete laineharjade lendav valge kajakas. Lipu tagaküljel on valgest täisvillastest riidest. Lipu kolm külge on ääristatud 6 cm pikkuste hõbedast narmastega, lipul on valged nõõrid ja tutid. Eesti taasiseseisvumisel eemaldati lipult ka punavõimudele meelepärane tikand „õppida, õppida, õppida”, seega on säilinud lipu tagumine külg lihtsalt valge.

Kavandi järgi pidanuks lipu tagaküljel olema siniste kirjadega kooli asutamise kuupäev 19. XII 1918 ja juubeliaasta 1968 ning piiskopilinnuse kujutis koos kirjaga „XIII sajand”. Esiküljel on muutused väiksemad, liisaks eelnevalt mainitud lainetele on muutunud veidi kooli nime asend ja kajakas. Kajaka juures on kõige huvitavam muutus mustjashalli peaosas lisandumine.

Võrreldes kavandit 1933. aastal koolile kingitud lipuga, näeme, et kokku langevad elemendid on kajaka kujutis, merelained, piiskopilinnuse kujutis ja kooli sünnipäeva kuupäev. Kahete viimast elementi valminud lipul ei olnud.

Teadaolevalt jäi lipumaterjalide muretsemine Rootsi ja lipu õblemine Eestis elavate vilistlaste õtule. Lipumaterjal läks maksma 600 Rootsi krooni, sellesse panustasid 1930. aastal lõpetanud Aksel Vaigur, Olga Lepp-Kurvits, Johan Lindström, Gerhard Pello, Amilde Pakri-Plank, Dagmar Blees-Sanvik, Johan Widgren, Ermi Soomet ja 1933. aasta vilistlane Eduard Lepp. Needsamad vilistlased olid olnud osalised ka 1933. aastal koolile kingitud lipu üleandmisel.

Rootsist 8. augustil 1968. aastal postitatud pakk materjalidega jõudis Haapsallu 20. augustil. Hiljem saadeti lihtpakiga Eestise järele ka tikkimisõngad, ent see pakk läks „kaotsi”. See ei olnud juhus. Ida Järvi kirjas Aksel Vaigurile seisavad read: „Me ei saa seda aastapäeval üle anda, kuna vahepeal oli palju pahandusi!” Kiri oli toimetatud tsensuuri vältimiseks Rootsi käsiostiga. Sai selgeks punavõimude püüd takistada lipu üleandmist kooli juubeli ajal.

Milles asi? Kooli vilistlane, 1938. aasta lõpetajana üks Läänemaa ühisgümnaasiumi lipu üleandjaid Haapsalu gümnaasiumile, kommunistist Eesti Raadio ja ETV väliskommentaator Simon Joffe omas tänu ametikohale juurdepääsu läänes ilmuvatele ajalehtedele. Ta olevat lugenud ühest Saksamaa IV ajalehest artiklit, milles kirjutatud Läänemere-äärsest koolist, mis 50 aasta juubelik pidavat kerjama läänest uue lipu. Eestis järgnesid vilistlaste jaoks närvesöövad ülekuldamised KGBs.

Väidetavat algartiklit ei suutnud vilistlased ega ka käesoleva kirjutise autor leida, võimalik, et seda pole kunagi olnudki. Ent eesmärk oli saavutatud – juubeli ajal lipu koolile üle ei antud.

Samas soovis punavõim näida väljapoole humaanse riigina, ent KGB kaasalöömine ei näinud antud juhul just kuigi hea välja. Väliseestlaste suunatud propagandalehes Kodumaa püüti juhtunut pisendada, andes teada, nagu lipp antaks koolile üle „üsn pea”.

Üllatuslikult sattusid läänes omakorda loogi ka lahked Rootsi annetatjad, keda tembeldata väliseesti ajalehtedes „punalipulisteks”. Seda täiesti ülekohutusest, sest tegemist oli ju ikkagi sini-valge lipuga, millel kajaka peaosas ka mustjat värvi. Sinine, must ja valge olid värvid, mida osati kodu-Eestis märgata ka ridade vahelt ja nende kasutamist hinnata.

Esialgu hellitasid kodu-Eesti vilistlased lootust anda koolile lipp üle töörahva pühaks, 1. maiks. Ideoloogiliselt oleks see võinud olla igati sobilik. Siiski valmis lipp alles 1969. aasta suvel ja anti koolile üle 1. septembril 1969.

Tollane Haapsalu I keskkooli direktor Villem Treiman tänas aktusel annetatjaid järgmiste sõnadega: „Südamlik tänu kauni kingi eest kõigile vilistlastele! Ühendagu see meie põlvkondi, olgu see sümboliks ja innustajaks ning meenutajaks, et meie koolist on võrsunud teadlasi, kirjanikke, muusikuid, asjalikke töömehi. Neid jätkub igasse ilmakaarde ja häbi nad meie koolile ei tee. Olge nende sarnased ja õpimulised!” Kohalik Töörahva Lipp ei kajastanud lipu üleandmist poole sõnagagi.

Haapsalu I keskkooli mustjashalli lisandiga sini-valge lipp oli paljude Eesti NSV koolilippude seas oma värvikompositsiooni ja saamisloo poolest unikaalne. Ja kuigi lipult puudus aastaarv 1918, meenutas see Eesti vabariigi aega ja kunagist Läänemaa ühisgümnaasiumi.

● KORVPALL

Herilased said reedel sauna, värskete viht tuli lõpuks

Haapsalu Herilased jäid koduväljakul Saku I liiga turniiril kindlalt alla Reinar Halliku korvpallikoolile 63:94. Herilastele oli see kaheksas kaotus nelja võidu kõrval.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Mäng toimus läinud reedel ja kuna kalendris oli ka 13. kuupäev, siis saadigi paras saun. Kui ebausuabitsat ikka täht-tähtelt lugeda.

Tegelikult läksid Herilased algul mängu juhtima, kui Jürgen Laars ühe vabaviske sisse viskas. Esimese veerandi järel olime aga taga 6:24. Teisel veerandil tekkis korraks tunne, et ehk läheb veel mängukski, sest Herilased kahandasid vahe kõigest neljale punktile 23:27. Seejärel lülitasi vastased sisse kiirema käigu ja pikale puhkepausile mindi nende eduseisul 47:33.

Vastaste põhibaas asub Rakvere külje all Vinnis ja kunagine Eesti koondislane Reinar Hallik on hiljutistest Eesti koondislastest ja ka meistri liiga mängijatest kokku voolinud füüsiliselt pikakasvulise ja kiire koosseisu. Põhirõhk on rünnakul ja Erik Keedus, Toomas Raadik, Illimar Raiend ja Eric Schmalz ei hoi end tagasi. Tagant juhib vägesid Sten-Timmu Sokk. Korvpallikool jagab õpetust muidugi ka noorematele ja lootustandvamad neist jõuavad ka esindusmeeskonda.

Teisel mängupoolel virulased aina suurendasid oma eduseisu. Kolmas veerand lõppes nende juhtimisel 72:46, neljandal veerandil läks lahti aga jookse-viska laadi tagaajamine. Korra jäme ta ha isegi 34 punktiga ja lõpuvile kõlades polnud pilt suurt ilusam. Nii suure kaotuse puhul ei oskagi midagi mõistlikku kosta. Visketabavuselt ja lauavõitluses olid virulased igati üle. Juba esimeses omavahelises kohtumises septembris jäid virulased peale 92:59.

Sten Erik Laub on viimastes mängudes Herilaste võidutahet püsti hoidnud.

MALLE-LIISA RAIGLA

Herilastest hoidsid võitlusvaimu üleval eelkõige Sten Egert Laub (18 punkti, seitse lauda ja kolm söötu) ja Andres Andrei (16 punkti, üheksast kolmesest tabas kolm). Käe said valgeks kõik üheksa mängus osalenud Herilast. Vastased osalesid näiteks 12 mängumehega.

Haapsalu publik innustas omasid lõpuni välja ja hiljem võis siit-sealt kuulata ütlemisi, et pole need meie poisid kehavad midagi. Et küll nad kosuvad ja siis ka näitavad. Seda oli tore kuulda.

Reedesele saunaõhtule tõi aga sahmaka värskendust Läänela tegevjuht Ülle Lass. Ta saabus just Läänemaa aasta parimate sportlaste austamiselt ja teatas, et rahvas on hääletanud Haapsalu Herilased siitkandi parimaks võistkonnaks.

Elevust jätkus veelgi. Nimelt sai Julius Erik Kastein kokku oma venna Hugo Elmariga, kes mängis virulaste ridades. Pärast matši tehti koos pilti, isa seis keskkel ja ema pildistas.

Haapsalu Herilased on turniiritabelis praegu nelja võidu

ja kaheksa kaotusega üheksandal kohal.

Järgmisel korral jooksevad Herilased platsile 10. jaanuaril Tartus, vastaseks turniiritabelis neljandal kohal olev Tartu Ülikool / Estiko, kellele kodumängus jäädidi alla 77:89.

Koduväljakul Haapsalu Wiedemanni spordihoones saab Herilastele taas kaasa elada 20. jaanuaril, kui siia sõidab külla turniiritabeli esimesel kohal olev Eesti Maaülikool / Evocon. Esimeses omavahelises kohtumises said haapsallased kaotusega 88:70.

● LÜHIDALT

Läänemaa koolid lasid võidu

Lääne maakonna parimad noored laskurid õpivad Haapsalu põhikoolis ja Noarootsi gümnaasiumis.

Tänavused Läänemaa koolide meistrivõistlused laskmises olid taas pingelised. Võisteldi kahes vanuserühmas: gümnaasistid ja põhikooliõpilased. Lisaks peeti arvestust individuaalselt ja võistkondlikult. Lasti viis lasku lamedes spordipüstitihedusele.

Põhikoolide arvestuses oli võitja selgitamine ülimalt pingeline. Parima kooli selgitamisel tuli üle lugeda võistkonna liikmete lastud kümnete arv. Võitjaks tuli Haapsalu põhikooli 2. võistkond 187 silmaga. Võistkonnas olid Hele-Liis Elgas, Kevin Kenert Sits, Christofer Kuusik, Gregory Poolamäe.

Sama palju silmi sai Taebla kooli nelik, kuid neil oli 10 kümme Haapsalu kooli 12 kümme vastu. Taebla kooli eest võistlesid Lily-Marleen Tooming, Kert Christopher Uusoja,

Joseph Johannes Black, Ewert Rasmus Meister. Kolmandaks tuli Haapsalu põhikooli 4. võistkond 184 silmaga (Lisanna Kurg, Patrick Robert Sari, Timur Mertsalov, Raian Püve).

Gümnaasiumidest oli parim Noarootsi 182 silmaga (Thea Tõuts, Gertlin Kanarbik, Martin Sinisaar, Ruuben Jaanisk), teiseks tuli 179 silmaga Haapsalu kutsehariduskeskuse 2. võistkond (Johanna Rammo, Arti Aasav, Antero Kanarik, Karl Kold) ja kolmandaks Haapsalu kutsehariduskeskuse esimene võistkond 170 silmaga (Aknelliina Luur, Jõm Markus Toomingas, Jasper Rea, Artur Radzikovski).

Individuaalarvestuses ei jäänud selgi aastal laskmata maksimumsumma. Kõik lasud lehe keskele suutis saata Ridala tüdruk Loore Erit. Ka nooremas vanuserühmas oli mitmeid võrdseid laskureid, mistõttu läksid kohad jagamisele.

Mati Seppi

Individuaalarvestuse parimad

5.–9. klass, tüdrukud

1. **Loore Erit** (Ridala PK) 50
2. **Egelin Kanarbik** (Vormsi PK) 49
- 3.–4. **Lisanna Kurk** (Haapsalu PK) 48
- 3.–4. **Lily-Marleen Tooming** (Taebla) 48

5.–9. klass, poisid

1. **Raimond Vahtra** (Haapsalu PK) 49
- 2.–4. **Ralf Loorens** (Oru kool) 48
- 2.–4. **Robin Reimer** (Haapsalu PK) 48

- 2.–4. **Karl Martin Talving** (Haapsalu PK) 48

10.–12. klass, neiud

1. **Johanna Rammo** (Haapsalu KHK) 46
2. **Gertlin Kanarbik** (Noarootsi g) 44
3. **Thea Tõuts** (Noarootsi g) 43

10.–12. klass, noormehed

1. **Martin Sinisaar** (Noarootsi g) 48
2. **Arti Aasav** (Haapsalu KHK) 48
3. **Ruuben Jaanisk** (Noarootsi g) 47

Virtsu Cupi võitsid Risti Nõmme Kalju jalgpallipoisid

Laupäeval peetud noorte saali jalgpalliturniiri Virtsu Cupi finaali võitis Risti jalgpallipoistest koosnev Nõmme Kalju meeskond.

Turniiri peeti Virtsu spordihoones, kus leiavad aset ka Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi talvised treeningud. Novembris jõudsid sinne kogukonna ja Eesti jalgpalli liidu koostöös spordihoonesse ka uued jalgpallivärvad ning kõik see püüdi korraldada aluse. Noorteturniiriga Virtsus tõmmati juon alla Lõuna-Läänemaa JK juubeliaastale – just Virtsus alustas klubi 30 aastat tagasi oma treeningutega.

Virtsu turniiril mängis neli võistkonda ja kohtumised olid ääretult pingelised. Turniiri reglement nägi ette, et alagrupimängude järel kohtuvad kaks paremat finaalis ja kolmas-neljas mängivad välja pronksise karika.

Finaali pääsesid Nõmme Kalju Risti võistkond (treener Igor Subbotin) ja Läänemaa JK (treener Bert Rotberg). Kolmanda koha kohtumist hakkasid mängima Lõuna-Läänemaa JK / Virtsu ja Lõuna-Läänemaa JK tiimid (treener Jaanus Getreu).

Alagrupis oli iga kohtumine väga tähtis, näiteks finaali pääsenud Nõmme Kalju Risti meeskond sai sinna nappi 3:2 võiduga Lõuna-Läänemaa JK / Virtsu vastu, olles veel minut enne lõppu 1:2 kaotusseisus. Mõlema võistkonna lapsevanemad elasid valjuhäälselt lastele kaasa, sel korral oli vist natuke valjem hää Risti vanematel.

Pronksimängus sai Lõuna-Läänemaa JK / Virtsu 3:0 jagu Lõuna-Läänemaa JK võistkonnast. Kullamäng oli samuti huvitav ja siin said maapoistid linnapoistest 4:2 jagu.

Kõik lapsed teenisid võrdsest suure aplausi. Lihula Maaparanduse ASI välja pandud medalid riputati kaela kõigile jalgpalluritele. Kõiki võistkondi premeeriti Virtsu arenguseltsi karikatega. Eesti jalgpalli liidu eriauhinnad teenisid Lõuna-Läänemaa JK mängijad Mirjam Jõgi ja Romel Rio Kesküla. Võitjavõistkonnas mängisid Raio Mänd, Mart Rehkalt, Andri Vallik, Aaron Vallik, Kaarel Jätsa, Rasmus Maasikas, Rannar Lai, Jakob Jonas Lukka. Treener Igor Subbotin.

Jaanus Getreu

Selgusid 3 x 3 korvpalli Läänemaa meistrid

Taebla kooli spordisaalis võistlesid 3 x 3 korvpallis Läänemaa 4.–7. klasside poisid ja tüdrukud, meistrid selgitati välja neljas vanuseklassis.

Haapsalu põhikooli korvpallurid sõitsid koju kolme esikohaga, ühe alavõidu sai Taebla kool. Kõige rohkem auhinnalisi kohti ehk neli võitis Oru kool.

Kõige arvukamalt osales 4.–5. klassi poiste võistkondi, koguni kaheksa. Tiimid jaotati kahte alagruppi ja vastavalt mängude tulemustele jõudsid poolfinaalidesse Oru kool, Haapsalu põhikool I, Haapsalu algkool ja Taebla kool.

Finaali mängisid end Haapsalu põhikool I ja Haapsalu algkool. Nendevahelises põhiturniiri mängus oli parem algkool, finaali võitis seevastu

Haapsalu põhikool. Kolmanda koha mängus sai Taebla Oru poistelt revanši põhiturniiri kaotuse eest.

4.–5. klassi tüdrukute turniiri läbis kaotuseta Haapsalu põhikool. Järgnesid Oru I ja Haapsalu algkool. Kokku osales selles vanuseklassis neli võistkonda.

Nelja võistkonnaga 6.–7. klasside tüdrukute turniiri lõpetas täisdeuga Taebla kool, edestades Oru kooli I ja II võistkonda.

Tasavägise kuue osavõtjaga 6.–7. klassi poiste turniiri lõpetasid võrdse punktide arvuga Haapsalu põhikool ja Oru kool. Tänu paremusele omavahelises mängus kuulus meistritiitel Haapsalu poistele. Kolmandana lõpetas turniiri Noarootsi kool.

Enn Kerge

Läänemaa 3 x 3 korvpalli meistrite võistkonnad

- Haapsalu PK 4.–5. kl poisid: **Sten Erik Lomper, Sten Lavrusenko, Remi Koppe.**
- Haapsalu PK 4.–5. kl tüdrukud: **Lota Raatpalu, Iiris Rahula, Gethe Tamm.**
- Haapsalu PK 6.–7. kl poisid: **Oskar Raatpalu, Uku Emil Engman, Romet Rahula.**
- Taebla kooli 6.–7. kl tüdrukud: **Eneli Pragi, Kirsika Lahe, Eliise Posti, Helen-Marii Tülp.**

Kell kukkus, ära nüüd maga!

Esmapäeval algas rahvahääletus tänavuste Eesti parimate sportlaste selgitamiseks. Läänlaste huvi on eelkõige suunatud naissportlastele. Pole ju kahtlust, et epeevehkleja Nelli Differt on favoriit, aga tal on ka väga tugev konkurent rinnuliujaja Eneli Jefimova näol.

Mullu tunnustati Sillamäelt pärit kuldkalake Eesti parimaks, Differt sai lõpuks auväärse kolmanda koha. Muidugi võime takkajärele ohata, et see üks torge jäi Pariisi olümpiamängude vehklemisrajal puudu ja Nelli libises pronksmedal lausa näpude vahelt minema.

Samas on 27. juuli Pariisi suursuguses Grand Palais's paljudel huvilistel siiani eredalt meele ja kindlasti läheb päev Eesti olümpiaajalukku. Nelli Differti nimi kõlas sel päeval meie riigi igas nurgas. Sportlane pakkus meile sellise elamuse, mis mõjub lausa muusikana spordi ilust ja ka valust.

Enam kui kümmeaasta eest pändas keegi Soome vanadaam siit ilmast lahkudes ligi

Helen Nelis-Naukas.

Nelli Differt. 2 X KAIRE REILJAN

miljonilise varanduse oma riigi sportlastele. Ta tänas sellega kõiki atleete, kes olid tema elupäevadesse nii vägevaid emotsioone toonud. Ausalt öeldes pani vanadaami selline tegu mõtlema laiemalt sportlaste tähendusele meie igapäevases elus.

Me elame ju omadele järgitult kaasa ja rõõmustame koos nen-

dega, kui neil hästi läheb. Aasta lõpul neist parimate väljaselgitamisel võiks meist igauks panna tolle soome vanadaami kombel, andes hääle oma lemmiksportlaste poolt.

Nelli Differt jõudis olümpiaareenile aastatepikkuse pühendumise järel. Tema teel oli ka tagasilööke, kuid visa sportlane us-

AIVO PALJASMAA

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

Need olid „stolõpinid”, nagu kupeevagun, ainult et vaguni koridoripoolne sein ja uks olid trelid. Vagun oli puupüsti täis topitud, kupeesse suruti 12 inimest, istusime järjekorras, õhku vähe, laelusel lavatsil higi muudkui voolas.

Varsti peale elevuse lõppu hakkas vaevama janu – paikale lisaks anti tükk heeringat. Janu aina kasvas. Vett ei antud. Lärm läks suureks. Valvurid ähvardasid, lõpuks toodi vesi. Pärastpoole, vist juba peale Narvat, olukord veidi paranes. Aga siis pisteti meie juurde üks kriminaalkurjategija (platnoi). Ilge lõust, silmad välkusid nagu maol. Kõigepealt näitas ta poolt žiletitera, seda üle oma kõri viies, et kõigile oleks selge, mis juhtub, kui teda segatakse, ja alustas kohe meie kompsude sormist. Olin kõige kõrgemal riivil ja julgesin häält teha, et andke kuradile. Ta hakkas ülespoole vahtima, võtsin patinka ja üritasin teda lüüa. See äratas alumised mehed hüpnosist. Pätk kisti põrandale ja löödi halastama-

tult, kuidas keegi sai. Tegi hirmisat venekeelset kisa, valvur ruttas teda päästma, eluvaim jäi sisse. Valvur mõrises peksumise pärast, midagi hullemat ei järgnenud. Päris õige see polnud, sest peale heeringa söömist hakkas ta venitama vee andmisega. Hirmus janu vaevas.

Leningradi Ristivanglas

Rong jõudis Leningradi peale lõunat. Hämaraks hakkas kiskuma. Ei tea praegugi, kus meid rongist maha võeti. Üks surnuaed oli lähedal. Läbi surnuaeda hane reas, läbi lume sumades me varsti vanglasse jõudsim. Oli punasest tellistest ristikujuline hoone, vist kolme- või neljakordne. Isa tundis ära, teadis selle asukoha. Ta oli seitsmeteistkümnendal aastal Petrogradis.

Vanglat ümbritses ühest küljest müür, sisenesime suurte raudväravate kaudu. Toimikute kontroll. Meid paigutati teisele korrusele. Suured koridorid ja suured kambrid. Väikesed, 5–6sentimeetrised pilumisavad, kaetud kõrvalelükatava plekk-

klapiga. Esialgu olime koridoris summas koos. Andsin oma seljast isale lambanahast reisi-kasukat. Ei mäletagi, kuidas see minu kätte jäi. Andsin kasuka ja ütlesin:

„Sina said 25 pluss 5, sul läheb seda rohkem tarvis.” See oli viimane kord, kui isa nägin ja temaga rääkisin. Läks kambrisest, vaatas tagasi, ei olnudki mures näoga. Küll on hea, et niisugusena teda mäletan. Mäletan veel üht tema ütlemist kellelegi vastuseks. Keegi usutles teda ja küsis:

„Kas pole kole minna laagrisse?”

„Ei ole, mul on viis poega, keegi neist jääb ikka ellu ja ta sub äraandmise eest, räägib, mis meiega tehti.”

● Et kirjavahetus ja jutuaamine viia tasemele, otsustasin läbi seina (kahe ja poole telliskivi paksune) puurida augu. Aga millega? Oraga.

Paari päeva pärast oli mul võimalus siseneda isa kambrisse, vedasin suppi laiali. Seda tööd usaldati väiksema karistusega vangidele. Isa ei olnud enam seal, oli tappi saadetud. Ainult meelde on jäänud see, kuidas leedulased kolonnis seistes ladina keeles palvetasid. Justkui oleks pidanud isa peiesid. Hakkas kurb.

(Ei taha sellest siin rohkem praegu kirjutada, oma hinge kraapida. Nüüd teeb rohkem valu kui siis. Kõik on teada, isa suri Irkutski lähedal 1952. aasta detsembris. Alatoitus, paistetas üles, süda ei pidanud vastu. Nutan.)

Minu kambris olid kahekordsed narid, kambri suurus oli umbes kümme korda kuus meetrit. Mehi selles oli vähe, kusagil 30–40, enamus leedulased. Oli lätlasi, eestlasi, soomlasi, venelasi, ukrainlasi, austerlane, prantslane. Rahvusi võis muidugi rohkemgi olla, siin mainitud olid kindla peale.

Soomlasega ajasin juttu, nii palju, kui seda keelebarjäär võimaldas. Oli saanud kolm aastat piiri ületamise eest. Tuli Soomest

Nõukogude Liidu poole. Küsisin, mis talle pähe tuli.

Ütles: „Mulle räägiti, et siin on palju parem kui Soomes.”

Õppisin leedu ja läti keelt, kui mõndsada sõna võib õppimiseks nimetada. Lugesin „Pygmalioni” inglise keeles, sai vängla raamatukogust. Lugesin paraja vaevaga, see on murdes kirjutatud. Sõnavara jätkus, sest Patareis sai tehtud fanaatiline töö – 50 sõna päevas. Tegin tuntud viisidele („Kas tunned maad”, „Kaugel-kaugel, kus on minu kodu”) uued sõnad. Ajaviide ikkagi. Kõrvalkambris olevad naised muretse- sid paberit ja pliiatsi – jalutamise ajal torkasid vaatepilust sisse.

Et kirjavahetus ja jutuaamine viia tasemele, otsustasin läbi seina (kahe ja poole telliskivi paksune) puurida augu. Aga millega? Oraga. Meid viidi täisauna. Rõngad, milles riided rippusid, olid 6 mm jämedusest traadist, ühe rõnga tõi salaja kambrisest ja tegin selle seal sirgeks, otsa betoonpõranda peal teravaks, õigemini lapikuks. Teise otsa keerasin käepideme. Järgneb

KALLISTUS	VEEBILEHT	...KARP	AMPER	SOARAAM	MAITSE- AINE	SELEEN	P NAABER	PUHKPILL	PUUHARU
TÖMMIS (KUNSTIS, TRÜKINDU- SES)					TRAKTORI- ADRA OSA				
EESTI SUUSATAJA			JUURDE- KASV VABA				BAARIUM ... ETTE (SILMA ALLA)		
KOEPROOVI- MIKROS- KOPIA						VEENE K EESSÕNA ULATUSLIK			
UUS TESTAMENT		ROLKER AUTOMARK							
SENT	AUASTE KLEEPU- VALT MÄRG						B NAABER ROOMAJA		
ÜHENDUS				EESTI SUUSA- HÜPPAJA					
JUMALAKARTLIK				TERA- DŽAUL					
KAUDU (LD)		@	SOOME HELILOOJA		EESTI KROON NAISENIMI				
HÕBE	MÖTLIK JAATUS LÕNKSAM (LUULEK.)					POOLSAAR VIISAKA POISI KUM- MARDUS			
...LOOGIA (PÄRITOLU)				SAKSA VAHUVEIN ARAABIA KEELES				PEALINN EUROOPAS	
AAR	SOOME- UGRILANE KAKSIK-			KOLMIK EESTI TEADUSTE AKADEEMIA					
ÕIGUSLIKULT (LD)					VEOJU JÄRV VALGAMAAL				
KAUKAASLANE				EESTI HUMORIST (IN + NIMI) EESTI SOPRAN					
...KOLKS									
UMBES	MÖÖTKAVA, MÖÖT SAMOA PEALINN					HAPNIK VEE- MARDIKAS			
HULLUS				PÜSI, RAHU NOOT				RAHA EEST SAADU	
ÕPETAJA		HÜÜE LASTE MÄNGUDES NEDON				...LE-MI NOOT			
FILMI(DE) ESITUS									
KATARAKT			EINSTEI- NIUM	SUUR- TUIKSOON					

KUHU MINNA

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses:
„Supervana” 18. det kl 17.30.
„Kõrvaltuba” 18. det kl 19.30,
19. det kl 17.30.

● KONTSERT

Haapsalu kultuurikeskuses:
17. det kl 18 tsirkusestudio BCirq
etendus. Tasuta.

● MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum
K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T–L kl 10–16. Muul ajal
ettetellimisel, tel 5562 3993.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
1. oktoober – 1. mai avatud ette-
tellimisel roudemuuseum@gmail.com
või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud ette-
teatamisel E–R 10–17. Tel 5333
8586. E-post: lihulamuuseum@laa-
neranna.ee.

Hanila muuseum:
ekskursioonid etteteatamisega.
Tel 509 9663. E-post:
hanilamuuseum@laaneranna.ee.

● NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3):
laenus- ja lugemisaali vitriinides
„ARS 80”, keraamika Vilve Virro ja
Tiina Tõnisma kogudest.

Lasteraamatukogus (Wiedemanni
11): „Raamatusse või raami”. Küm-
ne Eesti kunstniku illustatsioonid.

Haapsalu linnagaleriis (Posti 3):
Taavi Suisalu „Arktika saatkond”
29. detsembrini.

Galerii avatud K–P 12–18.

Haapsalu pitsikeskuse (Karja 25)
akendel jõulunäitus „Elu täis on
muinasjuttu” avatud 24/7 kuni
4. jaanuarini.

Kullamaa kultuurimaja galeriis:
„Legendaarne haridusjuht Jüri
Uustalu” ja „Silla kooli lugu”.
Näitused jäävad avatuks
29. detsembrini.

Regionaalhaigla
Verekeskus

**TULE
DOONORIKS,**

kui oled terve,
puhanud ja söönud,
kehakaaluga üle 50 kg,
18–60aastane.

Võta kaasa isikut
tõendav dokument!

verekeskus.ee f Doonorid ja Sõbrad

**Armsad
lapsevanemad!**

Kui teie perre on
sündinud beebi ja
soovite tema nime
avaldada Lääne Elus,
palume anda meile
sellest teada:
info@le.ee.

Lääne Elu

paber- ja digilehe
hinnakiri

	PABERLEHT
1 kuu	13
3 kuud	38
6 kuud	73
12 kuud	133
E-arve	11
	PABER+DIGI
1 kuu	17
3 kuud	48
6 kuud	92
12 kuud	170
E-arve	14
	DIGILEHT
1 kuu	8
3 kuud	20
6 kuud	37
12 kuud	74
E-arve	7

DIGILEHE
PÄEVA-
PILET
1,50

473 7111
le@le.ee

Loe veebis
online.le.ee.

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

MÜÜK

Müüa elektroodkeevitus ESAB AB 220-380 V, 180 amprit. Tel 507 8617.

PUIT

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Kandiline puitbrikett koos veoga, toome ka väiksemaid koguseid, soovi korral ladustame panipaika. www.briketivedu.ee, 507 8754.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meestrit küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!

TOORES JA KUIV LÖHUTUD LEHTPUU, METSAKUIV LÖHUTUD OKASPUU.

Laotud puude tarne 10 ja 15 ruumi kaup. Tel 521 1377. www.pajakapuit.ee. HIND al 50.- 3 m LEHTPUU. Tame 30 tm. Hind kokkuleppel, tel 502 4895.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus. weebly.com/

Mälestame head sõpra **HEIKI VEIDET.**

Toomas ja Peeter peredega

Südamlük kaastunne Annele lastega abikaasa, isa ja vanaisa ning Matile venna

HEIKI VEIDE kaotuse puhul.

Inge ja Eve peredega, Anita ja Urve

AUTOD

Ostan ära kõik sõidua autod, kaubikud, maasturid, haagised jms. Tel 5552 2223.

TEENUS

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Ohtlike puude langetamine. 5663 2968.

Korterite remont, vannitubade ehitus, plaatimistööd. Tel 515 2173.

OTSIN TÖÖD

Krohviija, siseviimistleja otsib tööd. Võib pakkuda ka väiksemaid ülddehitustöid, tel 5637 1399.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal. Annetusi saab teha MTÜ

Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS. Teave veebis www.abikassa.ee. E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

KIRIKUTEATED

SEITSMENDA PÄEVA ADVENTIS-TIDE HAAPSALU KOGUDUS

L, 21. detsember kl 11 piibli arutelu, **kl 12** jumalateenistus jutlusega. **E, 23. detsember kl 19** „Avastades piiblit“. Loeme koos piiblitõlkedega ja otsime vastuseid elu suurtele küsimustele.

EELK KOGUDUSED HAAPSALU

T, 17. detsember kl 18.30 toomkooi proov (Jaani saal).

K, 18. detsember kl 18 segakooi proov (Jaani saal).

R, 20. detsember kl 9 hommikupalvus. Teenib Tiina Kütt (Jaani kirik); **kl 10** Haapsalu linna algkooli jõulukirik (toomkirik).

L, 21. detsember kl 16 jõulukontsert. Kammerkoor Voces Tallinn, dirigent Lodewijk van der Ree. Piletiga (toomkirik); **kl 18** toomapäeva Taizé palvus. Teenib õpetaja Mart Salumäe (Jaani kirik).

P, 22. detsember kl 11 IV adventi kontsert-jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Laulab Tallinna tehnikauilukooli kammerkoor. Teenivad õpetaja Mart Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (toomkirik); **kl 17** Arsise käsikellade ansambli jõulukontsert „Meie jõulud“, dirigent Aivar Mäe. Pilet 18/13.- (toomkirik). **T, 24. detsember kl 17** jõuluõhtu perejumalateenistus, lastekirik jõulunäidend, teenib õpetaja Mart Salumäe, laulab toomkoor, dirigendid Lia Salumäe ja Sirje Kaasik (toomkirik); **kl 22** jõuluõõ missa. Teenivad emeriitpiiskop Tiit Salumäe, õpetaja Mart Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (toomkirik).

KULLAMAA

N, 19. detsember kl 10-12 kantseli lahti kogudusemajas. **Kl 12** juhatus ja nõukogu koosolek kogudusemajas.

kl 14.45 kooli jumalateenistus kirikus. **P, 22. detsember kl 11** adventiaja 4. päeva jumalateenistus armulauaga kirikus. Teema: Issand on lähedal. Teenib õp Kari Tynkkynen ja oreil Triinu Pikkmetts.

PIIRSALU

T, 24. detsember kl 13 jõululaupäeva jumalateenistus kirikus. Teenivad õp Aarne Lätte ja Ivi Küla ja Piirsalu koguduse ansambel.

MARTNA

N, 19. detsember kl 10-13 kirikupood on avatud (kogudusemajas).

R, 20. detsember kl 16-18 adventilaat ja küünalde valmistamise töötuba (kogukonnakohvik).

T, 24. detsember kl 13 jõululaupäeva jumalateenistus (kirikus).

T, 31. detsember kl 13 jumalateenistus armulauaga (kogudusemajas). Martna kogukonnakohvik on avatud tööpäevadel kl 11-14. Kogukonnakohvik peab jõulupuhkust 21. detsembrist 3. jaanuarini. Rohkem infot 5809 3633 (Küllike Valk).

RIDALA

K, 18. detsember kl 16-18 koguduse kantseli on avatud (pastoraadis).

P, 22. detsember kl 15 IV adventi jumalateenistus armulauaga; **kl 16.15** koguduse jõululõuna (pastoraadis).

Võta omalt poolt kaasa midagi peolauale.

T, 24. detsember kl 15 jõuluõhtu jumalateenistus (kirikus).

T, 31. detsember kl 15 vana-aastaõhtu jumalateenistus armulauaga (pastoraadis). Vt ka ridala800.ee.

KARUSE

L, 21. detsember kl 11.21 talvise pöörpäeva palvus.

T, 24. detsember kl 17 jõuluõhtu jumalateenistus.

Pane head soovid varakult teele ning avalda tänu oma koostööpartneritele Lääne Elus!

Küsi pakkumist aadressil reklaam@le.ee.

Teade saada aadressil le@le.ee.

Lehes ilmunud teated on leitavad veebist aadressil online.le.ee/kategooria/tasutud-teated/.

Mälestame head sõpra **HEIKI VEIDET.**

Toomas ja Peeter peredega

Südamlük kaastunne Annele lastega abikaasa, isa ja vanaisa ning Matile venna

HEIKI VEIDE kaotuse puhul.

Inge ja Eve peredega, Anita ja Urve

Lahkunud on meie klassijuhataja **MARIANNE SAMM.** Avaldame sügavat kaastunnet tema lähedastele.

Haapsalu gümnaasiumi 80. lennu c-klass

Mälestame ja avaldame kaastunnet lähedastele **MARIANNE SAMMI** surma puhul.

HPK 8.e vanematega

Mälestame austusega ja siiras kurbuses töökaaslast **MARIANNE SAMMI.** Südamlük kaastunne emale ja pojale.

Haapsalu põhikool

Mõni hetk on elus valusam kui teine...

Mälestame kauaaegset Haapsalu põhikooli AU usaldusisikut ja head kolleegi

MARIANNE SAMMI. Siiras kaastunne lähedastele.

HPK ametiühingu liikmed

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikes leinas langetame pea...

TEATED

Hea Haapsalu neuroloogilise rehabilitatsioonikeskuse pensionär! Ootame Teid jõululõunale 19. detsembril kell 13 restorani Blu Holm. Oma tulek registreeri palun telefonil 472 5400 või aadressil info@hnrk.ee hiljemalt 18. detsembril.

Haapsalu linnavolikogu 36. istung toimub reedel, 20. detsembril kell 14 volikogu saalis.

Istung jälgitav veebis: „Istungi ülekanded“.

Päevakord:

1. Haridus- ja kultuurikomisjoni esimehe ja aseesimehe valimine.
2. Haapsalu linna 2025. aasta eelarve esimene lugemine.
3. Kohalike teede andmete määramiseks ja teeregistrisse andmete esitamiseks volituste andmine.
4. Haapsalu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2024-2036 kinnitamine.
5. Haapsalu linnavolikogu 26.04.2019 määruse nr 44 „Haapsalu linna huvikoolide õppetasude määrad, soodustuste andmise ja õppetasu maksimise kord“ muutmise.

Eelnõudega saab tutvuda Haapsalu linnavalitsuse kodulehel „Päevakorra teated“. Vastu võetud õigusaktid avalikustatakse dokumendiregistris „Õigusaktid“.

Malle Õiglas
volikogu esimees

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk	
operatiivinfo	473 5013
näitade teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

HINGEVIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E-R 10-15
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

VIIIMANE VEERG

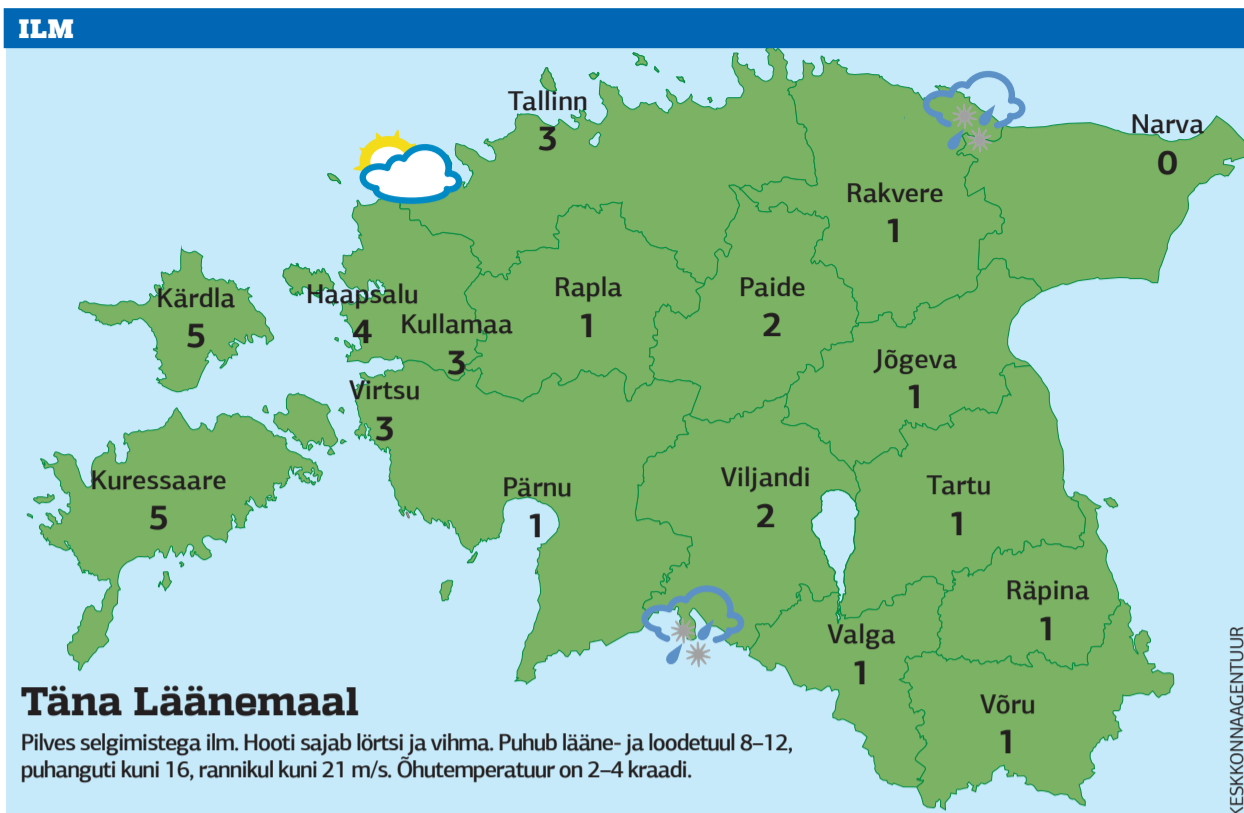
MALLE-LIISA RAIGLA

Laste kingid jõudsid linnavalitsusse

Esmaspäeval jõudsid heade Lääne Elu lugejate abiga lastele tehtud jõulupakid Haapsalu linnavalitsusse, kust lastekaitsetöötajad need enne pühi peredesse edasi toimetavad.

Lääne Elu koos Haapsalu linnavalitsusega viis kolmandat aastat läbi heategevusprojekti „Lääne Elu jõulupuu”. Kui esimesel aastal sai meie lugejate abiga kingi 15 last, siis eelmisel ja sel aastal aitasid lugejad täita 23 lapse kingisoovid, muutes sellega nende laste jõuluõhtu natuke rõõmsamaks.

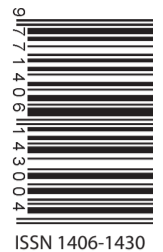
Aitäh kõigile, kes aitasid laste soove täita ja nende jõuluõhtusse rõõmu tuua! **KAIRE REILJAN**

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Hooti sajab lörtsi ja vihma. Puhub lääne- ja loodetuul 8–12, puhanguti kuni 16, rannikul kuni 21 m/s. Õhutemperatuur on 2–4 kraadi.

Päev	Temperatuur	Tuul
Kolmapäev	öö päev -5...-2°	loode-, lõunatuul 3–10 (15) m/s
Neljapäev	1°...6°	lõuna-, edelatuul 6–10 (15) m/s
Reede	4°...1°	lääne-, loodetuul 4–10 (15) m/s
Laupäev	-2°...1°	loode-, läanetuul 3–9 (13) m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

Vihmavesüsteemide ja katuseturvatoodete paigaldus

Info@vihmaveerennid.ee
Tel 527 1059

VIHMAVEERENNID
Liitevabad rennid kuni 50m

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Ralume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Kui soovid jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvusta oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!

Lääne Elu
online.le.ee

Küsi lisa aadressil reklaam@le.ee.

SOOJUSTAME HOONETE SEINAD JA PÖÖNINGUD PUISTEVILLAGA

Objektiga tutvumine tasuta.

5044041
info@puistemees.ee
puistemees.ee

PUISTEMEES
ISOVER

Eesti Kontsert

COOP Haapsalu

KÕIK PILETID 30%
16.–24. DETSEMBER 2024

R	27.06 kell 18.00	Koloriidid Harald Trass kitarr Triinu Piirsalu viiul
R	27.06 kell 20.00	Jubilate Olav Ehala Olav Ehala, Eesti Rahvusmeeskoor Kadri Voorand kvartett
R	27.06 kell 23.00	KÜTE Peedu Kass kontrabass Villu Talsi mandoliin Simone Minn vokaal, viiolo Theodor Sink tsello
L	28.06 kell 18.00	Valgusele Kammerkoor Head Ööd, Vend Dirigent Pärt Uusberg
L	28.06 kell 20.00	Suvisümfoonia Sandra Laagus metsosopran • Triin Ruubel viiul Ain Anger bass • Tallinna Kammerorkester Dirigent Kristiina Poska
L	28.06 kell 23.00	Ööserenaad Hans Chistian Aavik viiul • Hana Chang viiul Xandi van Dijk viiolo • Marcel Johannes Kits tsello Theodor Sink tsello
P	29.06 kell 12.00	LASTEKONCERT Curly Strings

Haapsalu Valgete Ööde festival
27.–29. JUUNI 2025

eestikontsert.ee

Jõulurõõm!
Woodys

Leia kauplus

Prilliraamid ja -klaasid kuni **-50%**

norman optika